

Тетяна Житнік

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
zhitnik1510@rambler.ru

ФОРМУВАННЯ ДУХОВНО-МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ЕСТЕТИЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

Розглядаються умови естетичного середовища як чинника формування духовно-моральних цінностей у дітей старшого дошкільного віку.

Ключові слова: естетичне середовище, естетичні смаки, естетична свідомість, творча активність, духовно-моральні цінності, старший дошкільник, мистецька педагогіка, художньо-естетичне виховання, національне виховання.

Татьяна Житник. Формирование духовно-нравственных ценностей у детей старшего дошкольного возраста в условиях эстетической среды

Рассматриваются условия эстетической среды как фактора формирования духовно-нравственных ценностей у детей старшего дошкольного возраста.

Ключевые слова: эстетическая среда, эстетические вкусы, эстетическое сознание, творческая активность, духовно-нравственные ценности, старший дошкольник, художественная педагогика, художественно-эстетическое воспитание, национальное воспитание.

Tatiana Zhytnyk. Formation of moral values among preschool children in terms of aesthetic environment

The article deals with the conditions of the aesthetic environment as a factor in the formation of spiritual and moral values in preschool children.

Keywords: aesthetic environment, aesthetic taste, aesthetic consciousness, creative activity, spiritual and moral values, senior preschool, art education, art and aesthetic education, national education.

Досліджуючи історію педагогіки, відзначаємо, що проблема художньо-естетичного виховання не втратила своєї актуальності і сьогодні. Спираючись на теоретичні концепції художньо-естетичного виховання педагогів 17–18 ст., ми можемо свідомо віднести художньо-естетичне виховання до етико-гуманістичного напрямку. Саме художньо-естетичне виховання як результат заняття образотворчим мистецтвом гармонізує особистість, духовно та морально удосконалює внутрішній світ особистості. Таке перетворення відбувається внаслідок самопізнання та саморефлексії; людина духовно удосконалюється, відчуває свою незалежність від зовнішніх обставин. Представники такого напрямку у вихованні особистості (Г. Сковорода, Г. Ващенко, Д. Ростовський, К. Ушинський та ін.) вважали,

що людина з її унікальним внутрішнім світом і є засобом подолання та розв'язання всіх суспільних суперечностей, пов'язаних з проблемою недостатнього духовно-морального самовираження.

Методологічними засадами мистецької педагогіки є концептуальні положення, які діють на всій площині художньо-освітньої діяльності. Особливого значення надається духовно-моральному просвітництву. Відтворення національної культури, зацікавленість національно-художнім надбанням, опора на художні доробки національних митців – це міцне джерело духовного розвитку особистості. Історія розвитку мистецтва переконливо свідчить, що кожен митець (композитор, художник або поет) відтворює національну самобутність. Саме ці національно-стильові напрями у створенні шедеврів визначають успіх, визнання та шану митців; пропагують культуру смаку, духовно-моральну орієнтацію особистості старших дошкільників.

Мистецька педагогіка, побудована на національній освіті, збагачує естетичний смак особистості дитини старшого дошкільного віку, стимулює позитивне емоційне ставлення до національного художнього образу, національного естетичного виховання. У подальшому творчому житті власні відтворення ознак національного мистецтва діти застосовуватимуть у своїх роботах [2, с. 61–70].

Системність способів освоєння мистецтва включає цілий спектр методів мистецької освіти. Перш за все, це ознайомлення з матеріалами художніх творів, вивчення теорії та історії становлення і розвитку мистецтва, залучення та упровадження досвіду видатних митців, сприймання мистецтва, його аналіз, а також творче відтворення суб'єктивного сприйняття у своїх працях. Поняття цілісності культуровідповідності орієнтує особистість на особистісно-художній розвиток, засвоєння різних форм і методів навчальної роботи спонукає відчувати важливість та значущість творів мистецтва, які є набутком культури. Розвиток естетичних смаків на прикладах художніх творів, усвідомлення естетичної цінності мистецтва в цілому виховує духовно-моральну спрямованість особистості. Сприймаючи твори мистецтва, захоплюючись, оцінюючи їх, дитина зберігає свою неповторність та індивідуальність. Це стає можливим у порівнянні власних цінностей, власної життєвої поведінки з духовно-моральними позиціями, при порівнянні власних емоційних переживань з художніми оцінками митця [2, с. 78–86].

Формування морально-естетичної чуйності відбувається не тільки під час спостереження живої природи, але й під час знайомства з творами мистецтва. Під час формування емоційно-оціночного відношення до робіт митців, власної творчості відбуваються позитивні зміни і у художньо-творчій активності дитини, спонукаючи до духовно-моральної позиції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Сковорода Г. С. Вірші. Пісні. Байки. Діалоги. Трактати. Притчі. Прозові переклади. Листи. – К.: Молодь, 1988.

2. Педагогіка мистецтва: (теорія і методика викладання мистецьких дисциплін): монографія / Г. М. Падалка; головн. ред. К.А. Романова; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К.: Освіта України, 2008. – 274 с.

УДК 37.015.31:17.022.1-056.24

Лар'я Зацепило